

SZÜKSÉGSZERŰ VOLT KRISZTUS KERESZTHALÁLA?

SZABADOS ÁDÁM

A Pál apostol szerint Isten Krisztusban választott ki bennünket magának (Ef 1,4). A kiválasztás elválaszthatatlan tehát a megváltástól. Isten Jézus Krisztus által üdvözíti minden választottját. Ez bibliai tény, nincs mit vitatkozni rajta. Nem is erről szeretnék most írni, hanem arról, hogy vajon szükségszerű volt-e Krisztus kereszthalála a megváltáshoz. Történhetett volna-e másképp?

A kérdés nem az, hogy Istennek meg kellett-e váltania bennünket. Nem kellett. Ilyen értelemben nem volt szükségszerű Krisztus eljövetele és kereszthalála. Semmiféle külső törvény nem kényszerítette Istent arra, hogy megváltson bűnös embereket. Egyedül saját végzése és kegyelme indította arra, hogy kinyújtsa megmentő kezét felénk (Ef 1,5-6).

Az igazi kérdés az, hogy *ha már* Isten kegyelmes szeretete meg akart menteni, szükségszerű volt-e, hogy Jézus eljöjjön és meghaljon? Szükség volt-e megváltásra ahhoz, hogy Isten üdvözítse a választottait? Megbocsáthatta volna-e Isten a bűneinket megváltás nélkül is? El kellett-e küldenie a Fiát a világba, hogy üdvözíthessen bűnösöket?

A teológia történetében kétféle nézet alakult ki ezzel kapcsolatban. Az egyik szerint a megváltás *abszolút szükségszerű* volt ahhoz, hogy Isten megmenthessen bennünket. Isten nem tudta másképpen üdvözíteni a választottait. Isten szeretete számára ez az egyetlen eszköz állt rendelkezésre. Véraldozat nélkül nem tudott megbocsátani, és ezt az áldozatot egyedül a Fiú mutathatta be. A másik nézet szerint a megváltás *nem volt abszolút szükségszerű* ahhoz, hogy Isten megmenthessen bennünket. Isten egyszerűen úgy döntött, hogy megváltás révén üdvözíti választottait. Ezek után már szükségszerű lett a megváltás, de Isten eredetileg tudott volna másképpen is megbocsátani. A nézet hívei szerint az abszolút szükségszerűség Isten szuverenitását sértené. Ez utóbbi álláspontot képviselte Augusztinusz és Aquinói Szent Tamás, az előbbi viszont a domináns protestáns álláspont.

Lehetséges-e a Biblia alapján megválaszolni ezt a dilemmát? Ne felejtsük el: a kérdés nem az, hogy Istennek meg kellett-e mentenie bennünket vagy sem. A kérdés az, hogy ha meg akart menteni, azt csak megváltás (Krisztus halála) révén tehet-e. Mindkét nézet hiszi, hogy „vérontás nélkül nincs bocsánat”. De vajon azért nincs, mert ez lehetetlen, vagy azért, mert Isten így döntött?

Véleményem szerint a Biblia tanítása az abszolút szükségszerűséget támasztja alá. Az a tény, hogy Istennek valami lehetetlen, nem biztos, hogy korlátozza szuverenitását. Istennek lehetetlen hazudni, vétkezni, bölcstelenül cselekedni, önmagát megtagadni, önmagát létrehozni, önmagát megszüntetni, elfeledkezni szövetségéről. Nem ütközik az sem szuverenitásába, ha azt mondjuk: Istennek lehetetlen megváltás nélkül megbocsátani és megigazítani.

Legegyértelműbben a Zsidókhöz írt levél ad választ a fenti kérdésre. A levélben több alkalommal azt olvassuk, hogy Jézusnak „valamilyennek” kellett lennie ahhoz, hogy Megváltó lehessen. Emberré kellett lennie: „mindenben

hasonlóvá *kellett lennie* a testvéreihez, hogy irgalmas és hú főpap legyen az Isten előtti szolgálatban, hogy engesztelést szerezzen a nép bűneiért” (2,17) Engedelmesnek kellett lennie: „Jóllehet ő a Fiú, szenvedéseiből megtanulta az engedelmisséget, és *miután tökéletességre jutott*, örök üdvösség szerzőjévé lett mindazok számára, akik engedelmeskednek neki.” (5,8-9) Örökkévalósága is feltétel: „És azok többen lettek papokká, mivel a halál nem engedte őket szolgálatban maradni; ő viszont, *mivel megmarad örökké*, átruházhatatlanul viseli a papságot. *Ezért üdvözíteni tudja* örökre azokat, akik általa járulnak Istenhez, hiszen ő mindenkor él, hogy esedezzék értük.” (7,23-25) A Megváltónak büntelennék is kellett lennie: „Mert ilyen főpap *illett* hozzánk: szent, ártatlan, szeplőtlen, aki a bűnösöktől elkülönített, és aki magasabbra jutott az egeknél.” (7,26)

Magának a megváltásnak is „valahogy” kellett történnie. „Mert *az volt méltó Istenhez*, akiért van a mindenség, és aki által van a mindenség, hogy őt, aki számtalan fiát vezet dicőségre, üdvösségük fejedelmét szenvedések által tegye tökéletessé.” (2,10) Nem csak azt mondja, hogy ez alapvetően összhangban volt Isten bölcsességével, hanem egyenesen azt, hogy az volt méltó Istenhez, hogy így történjen. Azt is mondja a levél szerzője, hogy csak Krisztus áldozata volt alkalmas: „A törvény szerint majdnem mindent vérrel tisztítanak meg, és vér kiontása nélkül nincs bűnbocsánat. Szükséges volt, hogy a mennyei dolgok képmásait ezekkel tisztítsák meg, magukat a mennyei dolgokat azonban ezeknél különb áldozatokkal.” (9,22-23)

Krisztus áldozata nélkül lehetetlen a bűnbocsánat. Ezt mutatja az ószövetségi áldozatokkal való szembeállítás: „Példázat ez nekünk a mostani időre, hogy ott olyan ajándékokat és áldozatokat mutatnak be, amelyek *nem tudják* lelkiismeretében tökéletessé tenni a szolgálattelvőt.” (9,9) „Mert *lehetetlen*, hogy bikák és bakok vére bűnöket töröljön el.” (10,4) „Minden pap naponként szolgálatba áll, és sokszor mutatja be ugyanazokat az áldozatokat, amelyek *sohasem képesek bűnöket eltörölni*. Ő ellenben, miután egyetlen áldozatot mutatott be a bűnökért, örökre az Isten jobbjára ült, és ott várja, hogy ellenségei zsámolyul vettessenek lába alá. Mert egyetlen áldozattal örökre tökéletessé tette a megszentelteket.” (10,11-14) Jézus áldozata abszolút szükségszerűnek tűnik. Nem azt mondja a szerző, hogy Isten úgy döntött, hogy a bakok vére nem elég, hanem azt, hogy a bakok vére „nem képes”, az áldozatok „sohasem képesek” eltörölni a bűnt, ez „lehetetlen”.

Isten igazságossága alapján is lehet érvelni. Isten igazsága elégtételt kell, hogy kapjon ahhoz, hogy bennünket felmenthessen. Isten úgy igazítja meg a bűnöst, hogy közben igaz maradjon (Róm 3,26). Ez igaz lényéből fakadó szükségszerűség. Nem csak nekünk abszolút szükségszerű a megváltás az üdvösséghez, de Istennek is abszolút szükséges a vér általi megváltás, ha bennünket üdvözíteni akar. Ezért volt az Atya számára iszonyatosan nagy tétje annak, hogy kiválaszt-e embereket az üdvösségre. Csak a Fiú beleegyezése után döntött megmentésünkről (Zsid 10,7).

Egy utolsó érvet is hadd mondjak. Amikor Jézus a Gecsemáné kertben imádkozott, felvetette a lehetőségét annak, hogy az Atya esetleg más módon üdvözítse választottait. Hangos kiáltások közepette, zokogva kérdezte:

„Atyám, muszáj kiinnom ezt a poharat? ” El tudjuk képzelni, hogy az Atya erre azt válaszolja: „Nem, végülis enélkül is megbocsáthatnék az embereknek, de most azt szeretném, hogy idd ki!” Az evangéliumok által lefestett dráma alapján ezt nehezen tudom elképzelni. Ha lett volna más mód, ha több lehetséges út közül választotta volna ki ezt a módot az üdvözítésünkre, ha előbb nem, ekkor az Atya biztosan azt mondta volna: „Fiam, ne idd ki ezt a borzalmat! Inkább máshogy csináljuk.”

Nem volt más mód. A kereszthalál szükségszerű volt, amennyiben Isten meg akart menteni bennünket. Szeretete csak Krisztus halála által érhetett célt. Isten szeretetének magasságát, mélységét, szélességét és hosszúságát mutatja, hogy ennek ellenére kiválasztott bennünket – Krisztusban.